

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.017.02.2018

P/18/039

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

ul. Marszałka J. Piłsudskiego 15/17, 50-044 Wrocław

T +48 71 711 83 00, F +48 71 711 83 50

lwr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/039 – „Realizacja rządowych programów na rzecz aktywności społecznej osób starszych”.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontroler	Katarzyna Bojakowska, inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/137/2018 z dnia 4 czerwca 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)
Jednostka kontrolowana	Fundacja SYCHEM, ul. Stefana Żeromskiego 34, 58-260 Bielawa (dalej: „Fundacja”).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pani Joanna Pilecka Kuźmicka – Prezes Zarządu Fundacji SYCHEM (dalej: „Prezes Zarządu ” lub „Prezes”)¹. (dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie² działalność kontrolowanej jednostki w zakresie realizacji rządowych programów na rzecz aktywności społecznej osób starszych w badanym okresie³.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Kontrola NIK wykazała, że działania określone w złożonych przez Fundację ofertach i zawartych umowach na realizację działań w ramach Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020⁴ (dalej: „ASOS” lub „Program ASOS”) zostały w pełni zrealizowane. Fundacja gospodarnie dysponowała przyznanymi środkami finansowymi, nabywając pomoce naukowe w ilości niezbędnej do przeprowadzenia zajęć (uwzględniając posiadany sprzęt własny). Wycena kosztów poszczególnych działań, poprzedzona była rzetelną analizą potrzeb ilościowych w zakresie pomocy szkoleniowych oraz analizą cen. Wynagrodzenia wypłacone osobom realizującym zajęcia wynikały ze stawek obowiązujących na lokalnym rynku a pracę wolontariuszy (osobowy wkład własny) wyceniono zgodnie ze stawką godzinową określoną w Regulaminie Otwartego Konkursu Ofert w ramach Programu ASOS (dalej: „Regulamin ASOS”). Przyznane na realizację Programu ASOS w 2014 r. i w 2017 r. środki, zostały wydatkowane zgodnie z jego celami i zaewidencjonowane na właściwych wyodrębnionych kontach księgowych. Przygotowanie ofert było poprzedzone analizą potrzeb osób starszych z terenu, na którym zrealizowano Program ASOS. Zrealizowane działania odpowiadały priorytetom i kierunkom określonym w Programie ASOS. Zakładane w ofertach rezultaty zostały osiągnięte a Fundacja dokonała pomiaru efektów

¹ Od dnia 27 stycznia 2014 r. i nadal.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

³ W latach 2013-2018 (I półrocze).

⁴ Uchwała Nr 237 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020, M.P. z 2014 r., poz. 52.

realizowanych zadań, co znalazło wyraz w Sprawozdaniach złożonych po wykonaniu zadania. Jako dobrą praktykę należy uznać udostępnianie seniorom nieodpłatnie sprzętów pozyskanych w ramach realizacji Programu ASOS (siłownia).

NIK zwróciła jednak uwagę na nierzetelne prezentowanie danych w Sprawozdaniach końcowych z realizacji ASOS za 2014 r. i za 2017 r., jak również na brak formalnego potwierdzania sprawdzania dowodów księgowych dotyczących poniesionych wydatków w ramach Programu ASOS oraz brak ich formalnego zatwierdzenia do wypłaty, co było wymagane postanowieniami art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości oraz Regulaminem ASOS.

Stwierdzone uchybienia nie miały wpływu na właściwą realizację przez Fundację zadań w ramach Programu ASOS. Wszystkie zrealizowane zadania były zgodne z zawartymi umowami a koszty, które sfinansowano ze środków własnych nie przekroczyły 10 % wartości określonych w kosztorysach.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawidłowość przygotowania i wykonania zadania publicznego określonego w umowie

Opis stanu
faktycznego

1.1. Fundacja zrealizowała łącznie dwa zadania publiczne, odpowiednio w 2014 r. i 2017 r.⁵, w ramach realizacji Programu ASOS na łączną kwotę 314.014 zł. Według stanu na dzień 31 sierpnia 2018 r. Fundacja była w trakcie realizacji trzeciego zadania pod nazwą „Otwarte drzwi dla seniora”, w związku z kolejną edycją konkursu w ramach Programu ASOS w 2018 r., na realizację którego otrzymała dotację w wysokości 99.122 zł.

Kontrola wykazała, że złożone przez Fundację oferty zawierały rzetelne dane i informacje. W ofertach wnioskowano o przyznanie dotacji w kwotach wyższych, niż zostały ostatecznie udzielone przez Ministerstwo⁶ (w 2014 r. wnioskowano o 133.095 zł, natomiast zgodnie z zawartą umową przyznało kwotę 132.870 zł; w 2017 r. wnioskowano o 191.624 zł a kwota faktycznie przyznana to 180.144 zł). Fundacja dysponowała wiedzą w zakresie zmiany przyznanych środków przed podpisaniem umów i dokonała stosownych korekt w harmonogramach i kosztorysach realizacji zadania jeszcze przed podpisaniem umów o realizację zadań publicznych zleconych w ramach Programu ASOS. Realizacja zadań odbywała się zgodnie ze skorygowanymi harmonogramami i kosztorysami.

Jak wynika z wyjaśnień Prezes Zarządu oraz dołączonej korespondencji e-mail prowadzonej z przedstawicielami Ministerstwa⁷ w zakresie kwot przyznanych dotacji, Ministerstwo nie informowało o przyczynach przyznania dotacji w kwocie innej (niższej) niż wnioskowana a jedynie wskazywało na konieczność wprowadzenia zmian w harmonogramach i kosztorysie w taki sposób, aby wartość zadania odpowiadała kwocie przyznanej dotacji zgodnie z ogłoszoną listą rankingową. Fundacja samodzielnie zdecydowała o tym, jakie korekty wprowadzić w zakresie działań wskazanych w harmonogramie i kosztorysie, tak aby odpowiadały wartości przyznanej dotacji. Jedynie w zakresie Programu ASOS 2014 r. Fundacja otrzymała informację o przyjęciu do realizacji kosztu niekwalifikowanego, tj. opłat za prowadzenie konta bankowego i o tę pozycję dokonała zmiany w kosztorysie.

O wprowadzonych zmianach (redukcjach) w kosztorysie, Fundacja każdorazowo informowała Ministerstwo pocztą elektroniczną. Zmieniony harmonogram i kosztorys

⁵ W 2014 r. - „Aktywni razem” oraz w 2017 r. - „Centrum Aktywności Seniora”.

⁶ W 2014 r. - Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, w 2017 r. - Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej.

⁷ W 2014 r. - Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, w 2017 r. - Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej

podlegały ostatecznej akceptacji przez Ministerstwo i warunkowały podpisanie umowy o realizację zadania publicznego.

(dowód: akta kontroli str. 14-18)

1.2. W 2014 r. na realizację Programu ASOS oferta została złożona wspólnie⁸ przez dwóch oferentów tj. Fundację oraz Misję Nowa Nadzieja Oddział w Bielawie⁹(dalej: „Misja”), reprezentowane odpowiednio przez Prezes Zarządu i Dyrektora Oddziału. Termin realizacji zadania w okresie od dnia 20 kwietnia do dnia 31 grudnia 2014 r. wyznaczono zgodnie z Regulaminem ASOS 2014. Określone działania realizowane były w ramach Priorytetu II., zapisanego w Programie ASOS, tj.: „Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz- i międzypokoleniową”.

(dowód: akta kontroli str. 32-71)

W dniu 20 maja 2014 r. pomiędzy Ministrem Pracy i Polityki Społecznej oraz Fundacją i Misją zawarta została umowa¹⁰ o realizację zadania publicznego zleconego w ramach Programu ASOS, w której określono wysokość dotacji w kwocie 132.870 zł (w tym Fundacja: 108.309 zł, Misja: 24.561 zł). W trakcie realizacji zadania nie zawierano aneksów do umowy.

Fundacja otrzymała ww. kwotę dotacji, natomiast wydatki na realizację zadania przekroczyły zakładaną wartość o 424,93 zł, którą sfinansowano ze środków własnych.

(dowód: akta kontroli str. 72-106)

W 2017 r. na realizację Programu ASOS Fundacja reprezentowana przez Prezes Zarządu złożyła ofertę indywidualnie. Okres realizacji zadania wyznaczono od dnia 1 marca do dnia 31 grudnia 2017 r. i był on zgodny zapisami Regulaminu ASOS 2017. Fundacja realizowała działania w ramach Priorytetu I., określonego w Programie ASOS - „Edukacja osób starszych”.

(dowód: akta kontroli str. 134-170)

Umowa pomiędzy Ministrem Rodziny Pracy i Polityki Społecznej a Fundacją na realizację zadania publicznego zleconego w ramach Programu ASOS została zawarta w dniu 31 marca 2017 r. i określono w niej kwotę dotacji w wysokości: 180.144 zł. Fundacja otrzymała środki w kwocie zgodnej z umową, natomiast wydatki na realizację zadania przekroczyły zakładaną wartość o 2.760 zł, którą pokryto ze środków własnych.

(dowód: akta kontroli str. 171-200)

Na realizację Programu ASOS w 2018 r. Fundacja reprezentowana przez Prezes Zarządu, również złożyła ofertę indywidualnie. Okres realizacji zadania wyznaczono od 1 marca do 31 grudnia 2018 r. i był on zgodny z postanowieniami Regulaminu ASOS 2018. Stosownie do założeń Programu ASOS w ofercie na 2018 r. określono działania w ramach Priorytetu IV. Usługi społeczne dla osób starszych (usługi zewnętrzne) oraz wiodący kierunek działania – 4. Rozszerzanie dostępności do usług społecznych m.in. opiekuńczych, kulturalnych, edukacyjnych, poradniczo – doradczych, sportowych i turystycznych. Tytuł zadania: „Otwarte drzwi dla seniora”. Zgodnie z założeniami oferty uczestnikami zajęć ma być 100 osób w wieku 60+ z terenu Gminy Bielawa. Oferta zawierała prezentację następujących działań dla seniorów: utworzenie klubu seniora (czynnego pięć dni w tygodniu), zajęcia rekreacyjno – sportowe (bieg, Nordic–Walking, rowery, mini siłownia), oferta kulturalna i turystyczna (wspólne wyjścia do kina, wycieczki krajoznawcze

⁸ Możliwość złożenia oferty wspólnej zapisana została w Regulaminie ASOS 2014, pkt 3.1.2. Fundacja oraz Misja w dniu 8 lutego 2014 r. zawarły umowę oferty wspólnej, zgodnie z załącznikiem nr 3 ww. Regulaminu.

⁹ Kościelna jednostka organizacyjna, posiadająca osobowość prawną z mocy ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do Kościoła Zielonoświątkowego w Rzeczypospolitej Polskiej, t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 13.

¹⁰ Nr 2996/2014/ASOS.

i kulturalne), edukacja z zakresu profilaktyki zdrowia i porad prawnych, usługi biurowo – urzędnicze, pomoc seniorów innym osobom starszym ze środowiska (oferta dla seniorów zgodna z Programem ASOS – kierunek działania: 4 w ramach Priorytetu IV).

(dowód: akta kontroli str. 229-251)

W ramach niniejszej kontroli, badaniem objęto realizację przez Fundację zadań w ramach Programu ASOS w 2014 r. i 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 252-264)

Fundacja zrealizowała w 2014 r. i w 2017 r. zaplanowane zadania w ramach Programu ASOS. Zrekrutowano łącznie 151 osób¹¹ z terenu gminy Bielawa. Przeprowadzenie i realizacja zadań zostało udokumentowane listami obecności osób uczestniczących w poszczególnych zajęciach, kartami czasu pracy osób zatrudnionych do realizacji zadań oraz w 2014 r. zapisami w prowadzonych dziennikach zajęć. Dokumentacja fotograficzna z wybranych zajęć/działań, została zamieszczona na stronach internetowych Fundacji oraz Misji Nowa Nadzieja¹².

(dowód: akta kontroli str. 288-348)

1.3. Działalność Fundacji objęta dotacjami ASOS miała charakter nieodpłatny. Złożone przez Fundację oferty (edycja 2014, 2017 i 2018) nie zakładały pobierania opłat od adresatów zadania. Brak odpłatności za zrealizowane zadania potwierdzają Sprawozdania końcowe z realizacji zadania publicznego (za rok 2014 i 2017).

(dowód: akta kontroli str. str. 13, 62, 121, 161, 213)

1.4. W ramach realizacji Programów ASOS Fundacja zatrudniała na podstawie umów zlecenia osoby do przeprowadzania konkretnych zajęć (działań). W 2014 r. zatrudnionych zostało siedem osób a w 2017 r. dziewięć osób. Jak wyjaśniła Prezes Zarządu, kwalifikacje zatrudnianych osób były opisywane w składanych ofertach a ich udokumentowanie (świadczenia, dyplomy, certyfikaty) było przedkładane Fundacji do wglądu podczas zatrudniania. Fundacja nie gromadziła kopii bądź odpisów dokumentów potwierdzających kwalifikacje osób zatrudnionych.

Z treści ofert („Zasoby kadrowe przewidziane do zaangażowania przy realizacji zadania publicznego” – sekcja IV.1 – w 2014 r. oraz sekcja IV.11. w 2017 r.) wynika, że oferent każdorazowo do realizacji zadań przewidzianych w projekcie planował zatrudnić osoby posiadające odpowiednie wykształcenie, doświadczenie lub będące pasjonatami w danej dziedzinie, jak również mające praktykę w pracy z seniorami. W momencie tworzenia ofert, Fundacja miała wstępnie przeprowadzone rozeznanie wśród osób prowadzących zajęcia a pod uwagę brała głównie doświadczenie i zamiłowanie do danych zajęć oraz chęć pracy z osobami starszymi. Zatrudnione były osoby z właściwym wykształceniem (np. do prowadzenia zajęć z języka angielskiego), po odbytych kursach uprawniających do nauki (zajęcia komputerowe – z nowych technologii), z właściwym doświadczeniem lub zamiłowaniem w danej dziedzinie (np. zajęcia z ceramiki, z biegania).

(dowód: akta kontroli str. 13, 267-268, 440)

W zakresie wynagrodzeń wypłacanych osobom zatrudnionym w ramach realizacji Programu ASOS, Prezes wskazała, że wysokość stawek godzinowych była uwarunkowana rynkiem lokalnym i dawała gwarancję zatrudnienia odpowiednich osób, od których (oprócz wiedzy merytorycznej) wymagane było kreatywne podejście i szczególna postawa do pracy ze starszymi ludźmi. W ocenie Fundacji zatrudnienie osób spoza lokalnego rynku utrudniłoby realizację Projektów oraz spowodowałoby podniesienie kosztów wynagrodzeń.

¹¹ W 2014 r. 67 osób (w tym 35 osób w wieku 60+ oraz 32 osoby w wieku od 6 do 16 lat), w 2017 r. 84 osoby w wieku 60+.

¹² www.facebook.com/fundacjasychem/, www.nnbielawa.com, www.facebook.com/Nowa-Nadzieja-Bielawa

Regulamin ASOS 2017 w pkt. 7.3. „Wkład własny” zawierał zapisy w zakresie ustalania wartości pracy wolontariuszy będących ekspertami lub specjalistami, wskazując, że godzina pracy wyceniona jest na 75 zł. W 2017 r. Fundacja przyjęła stawkę w wysokości 80 zł za godzinę pracy dla osób zatrudnionych do prowadzenia zajęć, co należy uznać za zbieżne ze stawką wynikającą z ww. zapisów dotyczących wolontariuszy – ekspertów/specjalistów.

Z postanowień art. 9 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o *działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*¹³ wynika, że działalność odpłatna pożytku publicznego organizacji pozarządowych może stanowić działalność gospodarczą, jeżeli przeciętne miesięczne wynagrodzenie osoby fizycznej z tytułu zatrudnienia przy wykonywaniu statutowej działalności odpłatnej pożytku publicznego, za okres ostatniego roku obrotowego, a w przypadku zatrudnienia trwającego krócej niż rok obrotowy – za okres tego zatrudnienia (w 2014 r. limit dotyczył 3 ostatnich miesięcy), przekracza 3-krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za rok poprzedni¹⁴. Fundacja prowadziła nieodpłatną działalność. Na podstawie analizy poziomu wynagrodzeń (umów zleceń) stwierdzono, że w żadnym przypadku nie nastąpiło przekroczenie miesięcznego limitu 3-krotności przeciętnego wynagrodzenia.

(dowód: akta kontroli str. 19, 267-268)

Zgodnie z zawartymi umowami na realizację zadania publicznego w ramach Programu ASOS, jako źródło finansowania zadania wskazano – obok dotacji – wkład osobowy (w tym świadczenia wolontariuszy)¹⁵. Wartość wkładu własnego w postaci pracy wolontariuszy Fundacja wyceniła, jako iloczyn przepracowanych godzin i stawki 25 zł za 1 godzinę. W przypadku realizacji zadań w ramach ASOS w 2017 r., stawka została wprost wskazana w Regulaminie ASOS (w przypadku prac administracyjnych i pomocniczych godzina pracy wyceniona była na kwotę 25 zł)¹⁶. Przyjętą stawkę wyceny pracy wolontariuszy przy realizacji ASOS w 2014 r. można uznać za standardową obowiązującą w danym regionie¹⁷. Podana w sprawozdaniach wartość wkładu osobowego w postaci pracy wolontariuszy nie została zawyżona. Praca wolontariuszy została udokumentowana poprzez odnotowanie godzin w kartach czasu pracy, podpisanych i zatwierdzonych przez Fundację.

(dowód: akta kontroli str. 265-266)

1.5. Fundacja prowadziła ewidencję księgową z wyodrębnionymi kontami analitycznymi, na których ewidencjonowano koszty związane z realizacją Programu ASOS.

W 2014 r. koszty (w kwocie łącznej 108.309 zł) ujęte zostały na koncie „420 – Koszty projektowe ASOS”, z odpowiednim podziałem na koszty merytoryczne (gdzie zaewidencjonowano wydatki w kwocie 87.809,79 zł), koszty obsługi zadań, w tym administracyjne i wyposażenia (ujęto kwotę 18.450,94 zł) oraz koszty działań promocyjno-informacyjnych (w kwocie 2.048,27 zł).

¹³ Dz. U. z 2018 r., poz. 450

¹⁴ Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w 2013 r. wynosiło 3.837,20 zł (3-krotność: 11.511,60 zł) – Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 20.01.2014 r., Dz.Urz.GUS.2014.4.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w 2016 r. wynosiło 4.277,03 zł (3-krotność: 12.831,09 zł) – Obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 18.01.2017 r., Dz.Urz.GUS.2017.4.

¹⁵ Zgodnie z zapisami zawartymi w Regulaminach otwartych konkursach ofert w, podmioty składające ofertę współfinansowaną w ramach Programu ASOS są zobowiązane do przedstawienia wkładu własnego w wysokości co najmniej 10% wartości całości projektu (zadania). Za wkład własny uznaje się wkład finansowy lub wkład osobowy.

¹⁶ Pkt 7.3 Regulaminu ASOS 2017, 2018 „Wkład własny”.

¹⁷ Pkt 7.2 Regulaminu ASOS 2014. Zgodnie z Obwieszczeniem Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 29 listopada 2013 r. w sprawie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwach w trzecim kwartale 2013 r. (M.P.2013.993), przeciętne miesięczne wynagrodzenie w województwie dolnośląskim wnosilo 3.850,52 zł, przy założeniu 160 godzin pracy miesięcznie stawka za godzinę pracy wynosi 24,07 zł.

W 2017 r. koszty związane z realizacją ASOS przez Fundację (w łącznej kwocie 180.144 zł) były ewidencjonowane na koncie „430 – Koszty projektowe ASOS 2017 Centrum Aktywności Seniora”, z podziałem na koszty merytoryczne (zaksięgowano łącznie kwotę 165.024 zł i koszty obsługi zadania publicznego (ujęto w sumie wartość: 15.120 zł). Koszty podane w Sprawozdaniach końcowych Projektów za 2014 r. oraz za 2017 r. wynikały z ewidencji księgowej i były zgodne z danymi z zestawień obrotów i sald dla ww. kont analitycznych.

(dowód: akta kontroli str. 269-285)

Ponadto przy realizacji Programu ASOS Fundacja poniosła koszty, które były zgodne z zaplanowanymi działaniami, natomiast ich wartość przekroczyła kalkulowane (planowane) wydatki.

W 2014 r. była to kwota 424,93 zł (zewidencjonowana na koncie „411 – Koszty ASOS środki własne”) i dotyczyła części wynagrodzenia wypłaconego zgodnie z zawartą umową zlecenia osobie, która była opiekunem na czterech wycieczkach. Wynagrodzenie brutto dla tej osoby stanowiło kwotę 997,80 zł, z tego z dotacji sfinansowano 572,87 zł a 424,93 zł zostało pokryte ze środków własnych Fundacji.

Natomiast w 2017 r. kwota przekroczenia stanowiła 2.760 zł i została zaewidencjonowana na koncie: „499-1-2 Koszty działalności statutowej nieodpłatne – Materiały do realizacji zadań” (wydatek w kwocie 96,00 zł wynikał z zakupu ulotek) oraz na koncie: „499-1-2 Koszty działalności statutowej nieodpłatne – usługi związane z realizacją zadań” (wydatek w kwocie 2.184,00 zł wynikał z poniesionych kosztów wynajmu basenu oraz wydatek w kwocie 480,00 zł dotyczył część faktury za obsługę księgową Projektu).

W żadnym z wyżej opisanych przypadków, wzrost poniesionych kosztów nie przekroczył 10% kwoty wydatków zaplanowanych w kosztorysach, co było zgodne z postanowieniami zawartych umów na realizację Programów ASOS.

(dowód: akta kontroli str. 270, 283, 381-383, 388, 398)

W toku kontroli badaniem objęto wybrane dokumenty, wyszczególnione w sprawozdaniu końcowym z realizacji Programów ASOS (zestawienie faktur, rachunków) tj.:

- ✓ za 2014 r. - 6 rachunków do umów zleceń dotyczących wydatków osobowych oraz 8 faktur VAT, na łączną kwotę 56.287,92 zł, co stanowiło 42,36% wydatków ogółem.
- ✓ za 2017 r. - 7 rachunków do umów zlecenia dotyczących wydatków osobowych oraz 9 faktur VAT, na łączną kwotę 105.997,36 zł, co stanowiło 58,84% wydatków ogółem.

Na podstawie zbadanej próby dokumentów¹⁸ stwierdzono, że wydatki zostały zrealizowane w czasie trwania zadania.

Wydatki poniesione przez Fundację były zgodne z celami Programów ASOS i dotyczyły działań opisanych szczegółowo w złożonych ofertach i zawartych umowach.

(dowód: akta kontroli str.32-106 i134-200)

Dokonane wydatki były przewidziane w budżecie Programu i zostały udokumentowane fakturami VAT bądź rachunkami wystawionymi w związku z umowami zlecenia zawartymi z osobami realizującymi poszczególne zadania

¹⁸ Próba badanych dokumentów została wyznaczona w oparciu o „Zestawienia faktur (rachunków)” wykazane w Sprawozdaniach. Analizie poddano:

- koszty osobowe (wynagrodzenia): w 2014 r. – dziewięć pozycji, w 2017 r. – siedem pozycji,
- pozostałe koszty merytoryczne (o najwyższych wartościach): w 2014 r. - 12 pozycji, w 2017 r. – 31 pozycji.

(zajęcia). Wydatki dokumentowane fakturami VAT rozliczane były prawidłowo w kwocie brutto (razem z podatkiem od towarów i usług VAT), gdyż Fundacja nie była zarejestrowanym czynnym podatnikiem VAT, w związku z powyższym podatek od towarów i usług (VAT) wynikający z tych dokumentów nie mógł zostać odliczony w oparciu o ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług¹⁹.

(dowód: akta kontroli str.349-430)

1.6. W Regulaminach ASOS 2014, 2017 wyznaczony został limit kosztów związanych z obsługą realizacji zadania (w tym dotyczący kosztów administracyjnych i kosztów wyposażenia) w wysokości do 20% wartości przyznanej dotacji (w tym do 5% to koszty obsługi finansowo-księgowej). W ramach ww. kategorii kosztów, Fundacja rozliczyła koszty wynagrodzenia osoby koordynującej realizację Programu oraz koszty obsługi księgowej zadania. Koszty te nie przekroczyły określonego limitu. W 2014 r. wyniosły one łącznie 18.451,77 zł, co stanowiło 13,89% przyznanej dotacji, natomiast w 2017 r. - 15.120,00 zł, co stanowiło 8,39% przyznanej dotacji. Również koszty obsługi księgowej mieściły się w kwocie wskazanego limitu. Wartość wykazanych kosztów wynikała z zawartych umów zlecenia z osobami koordynującymi realizację zadania oraz faktur VAT za obsługę księgową.

Oprócz ww. kosztów Fundacja, w związku z realizacją zadania w ramach Programu ASOS, poniosła również koszty merytoryczne oraz koszty działań promocyjno-informacyjnych (w 2014 r.), co zostało ujęte w odpowiednich częściach złożonych Sprawozdań końcowych. Koszty należące do poszczególnych kategorii były ewidencjonowane na wyodrębnionych kontach księgowych.

(dowód: akta kontroli str. 112-121, 209-213, 270-271, 273-274)

Kontrola nie wykazała przypadków, rozliczenia przez Fundację kosztów stanowiących wydatki niekwalifikowane. W związku z realizacją zadań w ramach Programu ASOS, Fundacja poniosła koszty merytoryczne, związane głównie z zatrudnieniem osób prowadzących poszczególne zaplanowane zajęcia, jak również koszty związane z wynajmem obiektów do przeprowadzenia zajęć, wydatki na zakup pomocy dydaktycznych, wyposażenia i urządzeń niezbędnych do przeprowadzenia zaplanowanych działań. Zakup sprzętu, w ramach kosztów merytorycznych, został ściśle uzasadniony przez Fundację wskazanymi potrzebami beneficjentów uczestniczących w Programie. Jednostkowy koszt zakupu sprzętów, związanych z realizacją zadania, nie przekraczał kwoty 3.500 zł brutto i w związku z czym zakupione urządzenia nie były kwalifikowane jako środki trwałe.

(dowód: akta kontroli str. 62-66,163-168)

1.7. Fundacja, co do zasady, przestrzegała określonej w Regulaminie ASOS 2017 reguły dokonywania płatności w formie bezgotówkowej. Płatności za faktury VAT, rachunki z tytułu zawartych umów zlecenia, inne należności (w tym składki na ubezpieczenie przekazywane do ZUS, zaliczki na podatek dochodowy od osób prawnych) były dokonywane z tego samego rachunku bankowego, na który Ministerstwo przekazało dotacje.

Fundacja dokonała również płatności gotówkowych z tytułu wynagrodzenia w ramach zawartych umów zlecenia. W sumie w 2017 r. wypłacono 31.382,57 zł (38 wypłat gotówkowych dla sześciu osób). Jako powody wybrania takiej formy płatności Prezes Zarządu wskazała brak posiadania przez zatrudnione osoby konta bankowego lub odmowa jego podania bądź problemy techniczne z dokonaniem przelewu.

(dowód: akta kontroli str. 435)

¹⁹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1221 ze zm.

1.8. W zakresie kalkulacji – wyceny kosztów działań realizowanych przez Fundację w ramach Programu ASOS, Prezes wyjaśniła, że przed tworzeniem budżetu dokonywane jest rozpoznanie cenowe rynku w zakresie produktów i usług (ceny sprawdzane są w Internecie) oraz nabywane są jedynie niezbędne pomoce. Koszty prowadzenia zajęć – tj. wynagrodzenie osób je przeprowadzających – również były wynikiem rozeznania rynkowych cen lokalnych wśród osób mających odpowiednie kwalifikacje do ich przeprowadzenia.

W przedstawianych ofertach zawarto informacje odnośnie wynagrodzeń personelu zatrudnionego do przeprowadzenia zajęć oświadczając, że stawka godzinowa jest dostosowana do lokalnych warunków rynkowych. Ponadto w ofertach zamieszczono uzasadnienie konieczności poniesienia poszczególnych wydatków merytorycznych, szczególnie zakupu różnego rodzaju pomocy, akcesoriów, urządzeń niezbędnych do przeprowadzenia zajęć. Wskazano w nich również minimalne ilości pomocy – adekwatne do liczby planowanych uczestników danego rodzaju zajęć. Dodatkowo w przypadku oferty realizacji Programu ASOS w 2017 r. Fundacja podała, że dysponuje sprawnym sprzętem (urządzeniami) zakupionym w ramach środków z wcześniejszej edycji ASOS lub ze środków własnych, w związku z czym ograniczyła zakupy pomocy dydaktycznych do minimalnych ilości (uwzględniając sprzęt już posiadany).

(dowód: akta kontroli str. 19, 62-67, 163-169)

1.9. Fundacja realizowała zadania w ramach Programu ASOS w 2014 r. i w 2017 r. we własnym zakresie, tj. nie zleciła wykonania ww. zadań żadnym podwykonawcom, a realizacja poszczególnych działań następowała z wykorzystaniem pracowników zatrudnionych na podstawie umów zlecenia.

(dowód: akta kontroli str. 83-100)

Ustalone
nieprawidłowości

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

1. NIK zwraca jednak uwagę, na potrzebę rzetelnego prezentowania danych w sprawozdaniach końcowych z wykonania Programów ASOS. Kontrola wykazała bowiem rozbieżności pomiędzy faktycznie zrealizowanymi działaniami/zajęciami a danymi zaprezentowanymi przez Fundację w złożonych sprawozdaniach za 2014 r. i 2017 r., przy czym należy podkreślić, że wszystkie zadania zostały faktycznie zrealizowane i sfinansowane zgodnie z zawartymi umowami, złożonymi ofertami i kalkulacjami kosztów.

I tak w przekazanym w dniu 29 stycznia 2015 r. do Ministerstwa sprawozdaniu końcowym z wykonania Programu ASOS za 2014 r. nie wykazano przeprowadzonych zajęć historyczno-turystycznych (wykładów dla 24 osób w okresie 4 maja – 31 grudnia 2014 r., pozycja nr 12 harmonogramu). Fakt przeprowadzenia tych zajęć został potwierdzony przedłożoną w toku kontroli dokumentacją.

Natomiast w przesłanej w dniu 22 stycznia 2018 r. do Ministerstwa korekcie sprawozdania końcowego z realizacji Programu ASOS, błędnie wskazano łączną liczbę godzin przeprowadzonych zajęć. W dokumencie tym wykazano bowiem, że Fundacja przeprowadziła łącznie 976 godzin różnego rodzaju zajęć, natomiast faktycznie przeprowadzono (i zapłacono za) 882 godziny zajęć dla seniorów - co było zgodne ze złożoną ofertą i przedłożoną w trakcie kontroli dokumentacją.

Ponadto w sprawozdaniach za 2014 r. i 2017 r. Fundacja nie wykazała wartości kosztów, jakie sfinansowała ze środków własnych, a jedynie zaprezentowała koszty opłacone ze środków pochodzących z przyznanej dotacji, pomimo że w dokumentach tych powinny zostać wykazane całkowite koszty realizowanych zadań.

W odniesieniu do powyższego Prezes Zarządu wyjaśniła, że w sprawozdaniu za 2014 r. omyłkowo pominięto opis dotyczący realizacji zajęć historyczno-naukowych, a w sprawozdaniu za 2017 r. nieścisłości były wynikiem omyłki pisarskiej.

(dowód: akta kontroli str. 32-71, 107-170, 201-228, 288-348, 434-435)

2. Ponadto objęte kontrolą dokumenty księgowe z 2017 r. (dotyczące 58,84% poniesionych w 2017 r. wydatków na Program ogółem) nie zawierały zapisów potwierdzających dokonanie sprawdzenia merytorycznego i formalno-rachunkowego (z podaniem daty sprawdzenia i czytelnym podpisem osób go dokonujących) oraz zapisu dotyczącego zatwierdzenia do zapłaty dowodu księgowego przez Kierownika jednostki lub przez osobę upoważnioną do tej czynności (również z datą i czytelnym podpisem), co było wymagane postanowieniami art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowość²⁰ oraz Regulaminem ASOS²¹. Dodatkowo na poddanych kontroli dokumentach księgowych z 2014 r. (42,36% wydatków ogółem) i na ww. zbadanych dowodach z 2017 r. stwierdzono brak pieczęci Fundacji, do było wymagane postanowieniami Regulaminu ASOS.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki. w zbadanym zakresie. Działania określone w ofertach i zawartych umowach zostały zrealizowane. Fundacja gospodarnie dysponowała przyznanymi środkami finansowymi, nabywając pomoce naukowe w ilości niezbędnej do przeprowadzenia zajęć (uwzględniając posiadany sprzęt własny). Wycena kosztów poszczególnych działań w ramach zadania poprzedzona była rzetelną analizą potrzeb ilościowych odnośnie pomocy szkoleniowych niezbędnych do przeprowadzenia zajęć oraz analizą cen. Wynagrodzenia wypłacone osobom realizującym poszczególne zajęcia wynikały ze stawek obowiązujących na lokalnym rynku a pracę wolontariuszy wyceniono (osobowy wkład własny) zgodnie ze stawką godzinową określoną w Regulaminie ASOS. Wszystkie poniesione wydatki były kwalifikowalne i zostały prawidłowo zaewidencjonowane na wyodrębnionych dla potrzeb ASOS kontach

²⁰ Dz. U. z 2018 r. poz. 395 ze zm., art. 21. 1. Dowód księgowy powinien zawierać co najmniej:

- 1) określenie rodzaju dowodu i jego numeru identyfikacyjnego;
- 2) określenie stron (nazwy, adresy) dokonujących operacji gospodarczej;
- 3) opis operacji oraz jej wartość, jeżeli to możliwe, określoną także w jednostkach naturalnych;
- 4) datę dokonania operacji, a gdy dowód został sporządzony pod inną datą – także datę sporządzenia dowodu;
- 5) podpis wystawcy dowodu oraz osoby, której wydano lub od której przyjęto składniki aktywów;
- 6) stwierdzenie sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja), podpis osoby odpowiedzialnej za te wskazania.
- 7) (uchylony)

1a. Można zaniechać zamieszczania na dowodzie danych, o których mowa:

- 1) w ust. 1 pkt 1–3 i 5, jeżeli wynika to z odrębnych przepisów;
 - 2) w ust. 1 pkt 6, jeżeli wynika to z techniki dokumentowania zapisów księgowych.
2. Wartość może być w dowodzie pominięta, jeżeli w toku przetwarzania w rachunkowości danych wyrażonych w jednostkach naturalnych następuje ich wycena, potwierdzona stosownym wydrukiem.
3. Dowód księgowy opiewający na waluty obce powinien zawierać przeliczenie ich wartości na walutę polską według kursu obowiązującego w dniu przeprowadzenia operacji gospodarczej. Wynik przeliczenia zamieszcza się bezpośrednio na dowodzie, chyba że system przetwarzania danych zapewnia automatyczne przeliczenie walut obcych na walutę polską, a wykonanie tego przeliczenia potwierdza odpowiedni wydruk.

²¹ Elementy opisu:

- 1) pieczęć organizacji oraz sporządzony w sposób trwały opis:
„Operacja dotyczy realizacji zadania (nazwa zadania), zgodnie z zawartą umową nr z dnia, w przypadku aneksu do umowy należy dopisać: oraz zgodnie z Aneks nr z dnia.....);
- 2) opis merytoryczny zadania, którego dotyczy (w tym czas i miejsce):
– przeznaczenie zakupionej usługi, towaru lub opłaconej należności; w jakiej części (kwotowo) należność z faktury/rachunku została opłacona ze środków pochodzących z dotacji Programu ASOS 2014-2020, a z jakiej ze środków własnych,
– zapis „Stwierdzam zgodność merytoryczną”, data i czytelny podpis osoby/ osób uprawnionych, np. koordynator zadania, kierownik jednostki;
- 3) zapis „Sprawdzono pod względem rachunkowym i formalnym”, data i czytelny podpis osoby odpowiedzialnej za prowadzenie ksiąg rachunkowych;
- 4) dekret księgowy - sposób ujęcia dowodu w księgach rachunkowych wraz z podpisem osoby dokonującej wpisu do ewidencji księgowej oraz numerem dowodu księgowego (a także data i podpis umożliwiający identyfikację osoby podpisującej);
- 5) zapis potwierdzający akceptację przez Głównego Księgowego (lub osobę upoważnioną) dowodu księgowego do zapłaty (data i czytelny podpis);
- 6) zapis dotyczący zatwierdzenia do zapłaty dowodu księgowego przez Kierownika jednostki lub przez osobę upoważnioną do tej czynności (data i czytelny podpis).

księgowych Fundacji. Stwierdzone w wyniku kontroli uchybienia w nierzetelnym prezentowaniu danych w Sprawozdaniach końcowych za rok 2014 jak i rok 2017 w zakresie faktycznie zrealizowanych działań/zadań oraz w zakresie opisu dokumentów księgowych nie miały wpływu na prawidłowości realizacji zadań w ramach Programów ASOS i wydatkowania przyznanych środków.

2. Osiągnięcie zakładanych efektów zadania publicznego i ocena metod ich pomiaru

Opis stanu
faktycznego

2.1. Fundacja pracuje z osobami w różnym wieku (dzieci, nastolatki, osoby dorosłe, w tym seniorzy) pochodzącymi ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym lub związanymi z takimi osobami. W latach 2014-2018 Fundacja koncentrowała się na działaniach projektowych, pozyskując środki z różnych źródeł, w tym: Funduszu Inicjatyw Obywatelskich (FIO), Regionalnego Programu Operacyjnego (RPO), Programu Wiedza Edukacja Rozwój (POWER). Natomiast działania na rzecz seniorów Fundacja realizowała poprzez Program ASOS.

2.2. Przed przystąpieniem do realizacji zadań w ramach Programu ASOS Fundacja przeprowadziła rozpoznanie potrzeb w zakresie aktywności społecznej osób starszych na terenie Gminy Bielawa. Dokonano analizy demograficznej opierając się na danych GUS oraz z Ewidencji Ludności Urzędu Gminy Bielawa. Na podstawie przeprowadzonych ankiet jak również wywiadów z pracownikami Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielawie określono grupę docelową – adresatów działania oraz zdiagnozowano główne problemy osób starszych a co za tym idzie ustalono, jakie działania (zajęcia) zostaną zrealizowane w ramach ASOS. Dodatkowym źródłem informacji na temat potrzeb osób starszych była Misja Nowa Nadzieja (wspierająca osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, zagrożone wykluczeniem społecznym), z którą Fundacja współpracowała na bieżąco, a w roku 2014 realizowała zadania w zakresie Programu ASOS w ramach Oferty wspólnej.

(dowód: akta kontroli str. 20, 40-44, 138-142)

W toku kontroli pozyskano informacje od Burmistrza Miasta Bielawa (dalej: „Burmistrz”), w zakresie działań podejmowanych na rzecz seniorów na terenie Gminy Bielawa (dalej: „Gmina”). Burmistrz wskazał, że w Gminie funkcjonuje szeroki zakres usług (edukacyjnych, integracyjnych, aktywizujących, opiekuńczych) skierowanych do seniorów i dostosowany do ich możliwości psychofizycznych, m.in. działają Kluby Seniora, Bielawski Uniwersytet Trzeciego Wieku (dofinansowany z budżetu Gminy), Dzienny Dom Pomocy Społecznej NESTOR (jako fakultatywne zadanie własne Gminy) oraz Środowiskowy Dom Samopomocy. Gmina współpracuje oraz udziela wsparcia finansowego i merytorycznego organizacjom pozarządowym działającym na rzecz seniorów. Ponadto od 2015 r. funkcjonuje Gminna Rada Seniorów w Bielawie²². W latach 2015-2017 w Gminie miało miejsce szereg imprez (również cyklicznych) dedykowanych osobom starszym (w tym przy współpracy z Gminną Radą Seniorów).

W ocenie Burmistrza, aktywność społeczna seniorów ograniczona jest z powodu barier architektonicznych, niskiego uposażenia (ograniczającego dostęp do niektórych usług) oraz wąskich i zamkniętych kręgów aktywnych osób starszych. Zdaniem Burmistrza, wszystkie działania podejmowane na terenie Gminy przynoszą korzyści, jako najważniejsze wskazał utworzenie Klubu Seniora, działania edukacyjne, pobudzające aktywność fizyczną oraz międzypokoleniowe działania integracyjne, w związku z czym zasadnym jest ich kontynuacja.

Burmistrz zaznaczył, że w zakresie Programu ASOS wskazane byłoby, aby istniała możliwość realizacji dwuletnich działań w Uniwersytetach Trzeciego Wieku, które

²² Powołana Uchwałą Rady Miejskiej z dnia 25 lutego 2015 r.

funkcjonują w systemie akademickim, rozszerzenie katalogu beneficjentów o jednostki samorządu terytorialnego, zwiększenie akcji promocyjnej Programu ASOS.

Współpraca Pomędzy Fundacją a Urzędem Miasta Bielawa dotyczyła głównie udostępniania informacji o realizowanych działaniach i prowadzonym w związku z tym naborze beneficjentów.

(dowód: akta kontroli str. 286-287)

Zadania realizowane przez Fundację w ramach Programu ASOS wpisywały się w politykę regionu (Gminy Bielawa) w zakresie działań na rzecz osób starszych i były realizowane przy współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Bielawie, Uniwersytetem Trzeciego Wieku w Bielawie, Misją Nowa Nadzieja (głównie na etapie początkowym realizacji zadania, tj. identyfikacja potrzeb, działania informacyjne, rekrutacja uczestników).

2.3. W ramach realizacji Programu ASOS Fundacja określiła w złożonych do Ministerstwa ofertach zakładane do zrealizowania działania, i tak:

a) w ramach Programu ASOS w 2014 r. – zgodnie z jego założeniami w ofercie określono realizację Priorytetu II. – Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz- i międzypokoleniową oraz wiodący kierunek działania – 2. Aktywność fizyczna osób starszych, aktywność turystyczno-rekreacyjna osób starszych. Wskazano, że uczestnikami zajęć będą osoby z terenu Gminy Bielawa, w wieku 60+ oraz w wieku 6-16 lat (po 32 osoby z każdej grupy wiekowej).

W ofercie podano, że przeprowadzone zostaną następujące zajęcia: z aktywności fizycznej (w tym gimnastyka, Nordic-Walking, siłownia, kręgle, koło rowerowe, pływanie), historyczno-turystyczne (zgodne z Programem ASOS – kierunek działania: 2) z ceramiki i rękodzieła (zgodne z Programem ASOS – kierunek działania: 3) komputerowe (zgodne z Programem ASOS – kierunek działania: 5) z zakresu przygotowania do wolontariatu osób starszych (zgodne z Programem ASOS – kierunek działania: 1).

(dowód: akta kontroli str. 32-71)

Wszystkie zaplanowane działania – zajęcia zostały zrealizowane zgodnie z planowanym czasem i liczbą uczestników. W zakresie zajęć z aktywności fizycznej i turystyczno-rekreacyjnej osób starszych przeprowadzono łącznie 380 godzin zajęć, w których wzięła udział zakładana liczba uczestników, w tym cztery wycieczki na terenie Dolnego Śląska (frekwencja wyniosła 100%). Ponadto odbyło się 160 godzin zajęć z ceramiki i rękodzieła (zrealizowane przez Misję Nowa Nadzieja), 160 godzin zajęć komputerowych w ramach przeciwdziałania e-wykluczeniu, 52 godziny zajęć przygotowujących do wolontariatu osoby starsze (zrealizowane wspólnie przez Fundację oraz Misję Nowa Nadzieja).

(dowód: akta kontroli str. 288-291)

b) w ramach Programu ASOS w 2017 r. - zgodnie z jego założeniami w ofercie określono realizację Priorytetu I. – Edukacja osób starszych oraz wiodący kierunek działania – 1. Zajęcia edukacyjne z zakresu różnych dziedzin (m.in. prawo, gospodarka, zdrowie, w tym profilaktyka zdrowotna, sport, turystyka, nowe technologie), programy edukacyjne o starzeniu, osobach starszych i aktywnym starzeniu. Wskazano, że uczestnikami zajęć będzie 60 osób w wieku 60+ z terenu Gminy Bielawa.

W dokumencie tym wskazano również, że przeprowadzone zostaną następujące zajęcia: z języka angielskiego, z nowych technologii, fotografii, artystyczne (ceramika, decoupage), krawieckie, popularyzujące zdrowy styl życia w ramach różnych form aktywności fizycznej (wycieczki piesze – Nordic-Walking i rowerowe po okolicy, na siłowni, gimnastyka w wodzie) jak również warsztaty z zakresu

przygotowania seniorów do usług wolontariackich i promowania oferty edukacyjnej wśród osób starszych oraz asertywność (zgodne z Programem ASOS – kierunek działania: 1 i 2).

(dowód: akta kontroli str. 134-170)

Wszystkie ww. działania – zajęcia zostały zrealizowane zgodnie z zaplanowaną ilością godzin i liczbą uczestników. W 2017 r. przeprowadzono 108 godzin zajęć z języka angielskiego, 144 godziny zajęć z nowych technologii, 108 godzin zajęć fotograficznych, 252 godziny zajęć popularyzujących zdrowy styl życia (w tym Nordic-Walking, siłownia, koło rowerowe i gimnastyka w wodzie), 216 godzin zajęć z kultury i sztuki (w tym ceramika, decoupage, koło krawieckie) oraz 54 godziny zajęć z wolontariatu i przygotowania do wolontariatu osób starszych.

(dowód: akta kontroli str. 291-295)

W przedłożonych ofertach, w ramach realizacji Programu ASOS założono następujące rezultaty Programu:

a) W 2014 r.:

- objęcie Programem 32 osób w wieku 60+ oraz 32 dzieci w wieku 6-16 lat,
- przeprowadzenie 752 godziny zajęć (w tym 34 godziny w ramach czterech wycieczek),
- przeszkolenie i zatrudnienie minimum 4 wolontariuszy, którzy przepracują 298 godzin wolontariatu,
- wzrost aktywności fizycznej i turystyczno-rekreacyjnej u 32 osób w wieku 60+,
- wzrost umiejętności z zakresu ceramiki i rękodzieła u 64 osób (32 osoby w wieku 60+ oraz 32 dzieci w wieku 6-16 lat),
- wzrost umiejętności komputerowych u 32 osób w wieku 60+,
- nabycie wiedzy i umiejętności z zakresu wolontariatu osób starszych, przygotowującej do podjęcia pracy w charakterze wolontariusza przez 32 osoby w wieku 60+,
- wzrost integracji wewnątrzpokoleniowej u 32 osób w wieku 60+,
- wzrost integracji międzypokoleniowej u 32 osób w wieku 60+ oraz 32 dzieci w wieku 6-16 lat.

b) W 2017 r.:

- zwiększenie aktywności społecznej i zagospodarowanie potencjału osobowego 60 osób w wieku 60+,
- udział w projekcie sześciu wolontariuszy, którzy przepracują 898 godzin wolontariatu,
- poszerzenie oferty zajęć edukacyjnych poprzez przeprowadzenie 11 różnego rodzaju zajęć dla 60 osób w wieku 60+,
- upowszechnienie wolontariatu osób starszych wśród 60 osób w wieku 60+.

Badanie przedłożonych do kontroli dokumentów wykazało, że wszystkie zaplanowane do realizacji wskaźniki zostały osiągnięte.

(dowód: akta kontroli str. 7-10, 45-56, 145-146, 265-266, 288-295)

W celu pomiaru rezultatów realizowanego zadania, określone zostały skwantyfikowane wskaźniki (ilościowe i jakościowe), wskazano oczekiwane (ilościowe/procentowe) wartości tych wskaźników (w tym: określono procentowo frekwencję osób biorących udział w zajęciach, godzinowo ilość zajęć i wolontariatu, odsetek osób deklarujących integrację i inne). W ofertach wskazano również źródła weryfikacji danych (dzienniki zajęć, listy obecności, karty pracy, umowy, ankiety, obserwacje) oraz określono terminy dokonywania pomiarów. W sprawozdaniach z wykonania zadania wartości wskaźników podano zgodnie ze stanem faktycznym. Przyjęte wskaźniki pozwalają na właściwą weryfikację realizacji określonego celu zadania.

(dowód: akta kontroli str. 32-71, 107-133, 134-170, 201-228, 265-266, 288-348)

Zgodnie z założeniami zawartymi w ofertach, poziom realizacji poszczególnych działań dokonywany był na bieżąco w toku ich prowadzenia. W 2014 r. w związku z realizacją zadania w ramach ASOS powołana została Grupa Sterująca, która w cyklicznych spotkaniach (co dwa miesiące) weryfikowała postęp wykonania zadania (stwierdzając jego prawidłową realizację).

Osoby biorące udział w przeprowadzonych zajęciach, wypełniały na koniec każdego projektu anonimowe ankiety. W 2014 r. ankieta ograniczona była do oceny poziomu integracji międzypokoleniowej (ponad 80% ankietowanych – zarówno seniorzy, jak i dzieci/młodzież, oceniło integrację na wysokim i bardzo wysokim poziomie), natomiast w 2017 r. w ankiecie na koniec Projektu uczestnicy oceniali swoją aktywność fizyczną/ ruchową, społeczną oraz w zakresie asertywności i wolontariatu (seniorzy ocenili swoją aktywność na poziomie dobrym oraz bardzo dobrym).

Działania w ramach Programu ASOS w 2014 r. i 2017 r. zrealizowane zostały (zgodnie z założeniami i stanem faktycznym) na terenie Gminy Bielawa – w mieście Bielawa. Promocja projektów zrealizowanych w ramach Programu ASOS odbywała się poprzez działania informacyjne (głównie plakaty) prowadzone za pośrednictwem Ośrodka Pomocy Społecznej, Urzędu Miasta i Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Bielawie, lokalnych bibliotek i sklepów, w siedzibie Fundacji i Misji Nowa Nadzieja oraz na stronach internetowych tych organizacji²³. Dodatkowo działania promocyjno-informacyjne prowadzone były przez wolontariuszy i seniorów (uczestniczących we wcześniejszej edycji Programu ASOS), którzy w bezpośrednich rozmowach z potencjalnymi beneficjentami (seniorami) prezentowali i zachęcali do udziału w Programach.

(dowód: akta kontroli str. 42-43, 142-143)

W toku kontroli przeprowadzono badanie ankietowe wśród 34 osób²⁴, które uczestniczyły w 2017 r. w realizowanym przez Fundację Projekcie pod nazwą "Centrum Aktywności Seniora". Wszyscy ankietowani odpowiedzieli, że słyszeli o rządowym Programie ASOS, natomiast w Projekcie aktywnie uczestniczyło 95% osób biorących udział w badaniu. Jako źródło wiedzy o organizacji wydarzenia ankietowani wskazali: zaproszenie od organizatora (74% ankietowanych), informacja od znajomych lub rodziny oraz poprzez kontakt z organizacjami senioralnymi (po 16% ankietowanych), ogłoszenia, plakaty, ulotki (11% ankietowanych), z innych źródeł – Uniwersytet Trzeciego Wieku (11% ankietowanych). Większość badanych osób (89%) uznało, że informacja o wydarzeniu i możliwości wzięcia w nim udziału była wystarczająca i odpowiednio dostępna a 11% było przeciwnego zdania.

Ankietowani wskazali następujący katalog oczekiwań (jedna osoba podawała zazwyczaj kilka aspektów) związany z udziałem w Projekcie:

- ✓ poszerzenie wiedzy i/lub umiejętności - 89%,
- ✓ miłe spędzenie wolnego czasu - 74%,
- ✓ aktywność fizyczna - 68%,
- ✓ przebywanie wśród ludzi - 68%,
- ✓ obcowanie z kulturą i/lub sztuką - 63%,
- ✓ wyjście z domu - 58%,
- ✓ możliwość podzielenia się własną: wiedzą, umiejętnościami, wspomnieniami, pomysłami, dorobkiem, np. artystycznym, zawodowym, hobby, poglądami - 47%,
- ✓ rozmowa - 42%,
- ✓ uzyskanie konkretnego wsparcia w zaspokojeniu potrzeb - 5%,
- ✓ udzielenie pomocy osobom bardziej potrzebującym - 5%,

²³ www.facebook.com/fundacjasychem/

²⁴ Spośród 34 rozślanych ankiet w odpowiedzi zwrotnej otrzymano 20 wypełnionych ankiet, w tym jedna od osoby, która miała wiedzę o Projekcie ASOS natomiast odpowiedziała, że nie brała w nim aktywnego udziału.

✓ włączenie się w działania środowiska lokalnego - 5%.

W zakresie aktywności, w których brali udział seniorzy (również w tym przypadku osoby podawały po kilka odpowiedzi), ankietowani wskazywali następujące: wycieczki jedno- i kilkudniowe (79%), akcje promujące zdrowy styl życia (68%), kursy posługiwania się nowymi technologiami - np. obsługa komputera (58%), pokazy filmowe (42%), spotkania z udziałem znanych osób (37%), spotkania z ekspertami - np. lekarz, prawnik (37%), inne – basen, siłownia, ceramika, decoupage, język angielski (32%), występy artystyczne (26%), wystawy (26%), zajęcia hobbystyczne (16%), przedstawienia teatralne (11%).

W kwestii oceny poziomu satysfakcji z udziału w Programie, 61% ankietowanych odpowiedziało, że ich oczekiwania zostały w większości lub całkowicie spełnione, 32% wskazało, że oczekiwania zostały częściowo spełnione, dla 5% osób oczekiwania spełnione zostały w niewielkim stopniu a dla 5% - powyżej oczekiwań.

Odpowiadając na pytanie dotyczące poziomu satysfakcji z przeprowadzonych zajęć, ankietowani wskazywali aspekty, z których byli zadowoleni bądź też nie. Seniorzy najbardziej usatysfakcjonowani byli z możliwości spotykania się i rozmowy z osobami w podobnym wieku i o podobnych zainteresowaniach, jak również pozytywnie ocenili zajęcia z różnych technik rękodzieła, nowych technologii, językowe, udział w wycieczkach oraz zajęciach aktywności ruchowej (ze szczególnym wskazaniem basenu). Natomiast jako mankamenty przeprowadzonego działania podano zbyt małą liczbę godzin zajęć oraz zbyt liczne grupy uczestników utrudniające przeprowadzenie zajęć, zaakcentowano również konieczność sumiennego podejścia organizatorów przy realizacji zadań oraz angażowania bardziej komunikatywnych osób do prowadzenia zajęć.

Globalnie, 84% osób biorących udział w badaniu oceniło organizację całego wydarzenia na poziomie dobrym lub bardzo dobrym, po 5% ankietowanych określiło organizację jako niedostateczną lub dostateczną oraz 5% udzieliło odpowiedzi, że organizacja była wzorowa.

Podobnie 84% ankietowanych wraziło chęć ponownego udziału w podobnym wydarzeniu, 5% odpowiedziało, że nie weźmie udziału, natomiast 11% wskazało, że weźmie udział w ww. Programie przy założeniu spełnienia pewnych warunków (np. sumiennego rozliczania organizatorów z obowiązków i kosztów, poszerzenia programu wybranych zajęć).

Przed wydarzeniem „Centrum Aktywności Seniora” 47% ankietowanych osób podało, że nie brało udziału w podobnych działaniach, natomiast 53% odpowiedziało, że uczestniczyło w analogicznych przedsięwzięciach z różną częstotliwością (jeden raz – 21%, kilkakrotnie – 16% oraz regularnie uczestniczyło 16% badanych). Również 47% osób odpowiedziało, że aktualnie nie bierze udziału w wydarzeniach podobnego typu, natomiast 53% podało, że uczestniczy w zbliżonych działaniach (z różną częstotliwością).

Do udziału w podobnym wydarzeniu 68% seniorów udało się zachęcić swoich znajomych/rodzinę (32% odpowiedziało, że nie zachęcono nikogo).

Jako propozycje zmian ankietowani najczęściej wskazywali zwiększenie ilości wycieczek (jedno- i kilkudniowych), zwiększenie godzin i zakresu zajęć (głównie z aktywności fizycznej i występów artystycznych), zwiększenie dostępności do działań w ramach Programu ASOS oraz podwyższenie standardu lokali, w których mają odbywać się zajęcia, zwiększenie kompetencji pedagogicznych i merytorycznych osób prowadzących zajęcia.

Z przeprowadzonych ankiet wynika, że seniorzy w przyszłości najchętniej wzięliby udział w takich wydarzeniach jak wycieczki i wyjazdy turystyczno-krajoznawcze oraz kulturalne, zajęcia z różnych form aktywności fizycznej, a także w różnorodnych

kursach: komputerowe, językowe, kulinarne, rękodzieła, profilaktyki zdrowotnej, zajęcia muzyczne, instruktarze poetyckie, porady prawne.

Osoby uczestniczące w zajęciach to w 95 % kobiety zamieszkujące miasto o liczbie mieszkańców w przedziale od 20 do 50 tysięcy, z wykształceniem średnim (79%) oraz wyższym (21%). Średnia wieku uczestników to 67 lat.

Podsumowując przeprowadzone badanie ankietowe można stwierdzić, że osoby biorące udział w realizowanym Programie ASOS pozytywnie i dobrze oceniały jego organizację oraz przebieg. Większość ankietowanych zadeklarowała chęć uczestniczenia w podobnych wydarzeniach w przyszłości a proponowany przez ankietowanych katalog zajęć jest zbieżny ze zrealizowanymi przez Fundację, głównie w zakresie zajęć związanych z aktywnością fizyczną, zajęć językowych, rękodzieła czy poznawania nowych technologii.

(dowód: akta kontroli str. 441-600)

W ocenie Prezes Zarządu, w trakcie realizacji zadań nie stwierdzono trudności lub ograniczeń wynikających ze sposobu realizacji ASOS, które miałyby negatywny wpływ na jakość realizacji dotowanych zadań. Prezes wskazała ponadto, że bez uczestnictwa w Programie ASOS Fundacja nie byłaby w stanie zrealizować podobnych działań na rzecz osób starszych gdyż nie posiada samodzielnych, wystarczających środków do przeprowadzenia działań o podobnym charakterze, dlatego swoje działania skupia na otrzymanych z różnych źródeł dotacjach. Jak wskazała Prezes Zarządu, Seniorzy mogą regularnie korzystać z siłowni i sprzętu zakupionego w ramach ASOS.

(dowód: akta kontroli str. 435)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność w badanym obszarze. Przygotowanie ofert poprzedzone było dokonaniem analizy potrzeb osób starszych z terenu, na którym zrealizowano Projekt (m.in. poprzez ankiety, wywiady z pracownikami Ośrodka Pomocy Społecznej, rozmowy z seniorami, współpracę z Misją Nowa Nadzieja). Działania zrealizowane przez Fundację były zgodne z priorytetami i kierunkami określonymi w Programie ASOS. Zakładane w ofertach rezultaty zostały osiągnięte a Fundacja dokonała pomiaru efektów realizowanych zadań, co wykazano w sprawozdaniach złożonych po wykonaniu zadania. Jako dobrą praktykę należy uznać udostępnianie seniorom nieodpłatnie sprzętów pozyskanych w ramach realizacji Programu ASOS (siłownia).

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (dalej: „ustawa i NIK”)²⁵, wnosi o:

1. Zapewnienie rzetelnego sporządzania Sprawozdań końcowych z realizacji Programu ASOS.
2. Podjęcie działań mających na celu zapewnienie potwierdzenia sprawdzenia dowodów księgowych dotyczących poniesionych wydatków w ramach Programu ASOS oraz ich zatwierdzenia do wypłaty, zgodnie z postanowieniami art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości oraz Regulaminem ASOS.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

²⁵ Dz. U. z 2017 r., poz. 524 ze zm.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK we Wrocławiu.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli Delegatury we Wrocławiu, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, dnia 28 września 2018 r.

Kontroler:
Katarzyna Bojakowska
Inspektor kontroli państwowej

Katarzyna Bojakowska
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu

Dyrektor

DYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
we Wrocławiu
z up.
Violetta Matyszewska-Półemska
podpis
Violetta Matyszewska-Półemska
p.o. Wicedyrektor

